

Impressie SIKB Jaarcongres 26 september 2019 **Op naar 2031: teamdynamica cruciaal**

Als iets toekomstbestendig zal blijken dan is het samenwerking, 'voorafgegaan door optimale technieken, de 'skills', en goede protocollen, de 'drills', komt het uiteindelijk neer op 'teamdynamica', in de woorden van plenair spreker Marck Haerkens: 'just culture'. Een cultuur die het mogelijk maakt om gemaakte fouten te delen, en om gezamenlijk daarvan te leren.

De deelnemers aan het SIKB Jaarcongres 2019 kregen een kijkje in twee keukens, een medische en een militaire keuken. Plenair spreker, chirurg en militair piloot Marck Haerkens, nam hen mee in het vakgebied van Human Factor en liet zien hoe het concept Crew Resource Management (waarbij het draait om het optimaal gebruiken van beschikbare mensen en middelen in teamverband) ook voor de wereld van bodem en ondergrond toekomstbepalend kan zijn. 'Een organisatie functioneert goed als het beschikt over een hoogwaardige infrastructuur, over competente professionals en over functionele richtlijnen. Een organisatie functioneert excellent wanneer "teampresteren" en "systeemdenken" als kerncompetenties worden beschouwd,' aldus Haerkens. 'Respect voort alle teamleden is daarbij essentieel. Crew Resource Management vergt allereerst draagvlak, van hoog tot laag binnen een organisatie. En reken op minstens een jaar voor een organisatie die omwenteling heeft gemaakt.' Haerkens gaf de zaal mee om binnen de sector te gaan nadenken over een speciale standaard hiervoor.

Marck Haerkens

Gehoord: '3D inzicht randvoorwaarde om met elkaar het gesprek aan te gaan'

Ondergronds buisloos transport

Ad van Wijk, onder meer hoogleraar aan de TU Delft gaf een bespiegeling op ons bodem- en energievraagstuk, nu en in 2031. Hij liet zien hoe bestaande ondergrondse infrastructuur voor – nu – vooral gas, op korte termijn zijn om te vormen tot transportvormen van nieuwe energiebronnen, met name waterstof. Dat geldt voor Nederland, maar ook voor de rest van de wereld. Veel van de nu gewonnen windenergie gaat verloren door gebrek aan transportcapaciteit. Van Wijk bepleitte snelle aanpassing van de bestaande gasleidingen om die windenergie, in de vorm van waterstof, te vervoeren of op te slaan in ondergrondse zoutkoepels. Daarnaast, vertelde hij de zaal, wordt nu intensief gestudeerd op de mogelijkheid van ondergronds buisloos transport, waarbij gebruik gemaakt wordt gemaakt van de structuur van de ondergrond. Ook Van Wijk benadrukte dat voor deze nieuwe ontwikkelingen samenwerking, en dan met name ook tussen verschillende disciplines, cruciaal is.

Ad van Wijk

Gehoord: 'In 2031 hebben we het niet meer over de verrassingen van de ondergrond maar over de ruimtelijke ordening van de ondergrond'

Nieuwe dynamiek

In de eerste ronde parallelsessies kwam de opgave aan de orde om goed voorbereid te zijn op toekomstige ontwikkelingen voor tal van disciplines. Voor datastandaarden bijvoorbeeld wordt van de aanstaande Omgevingswet een geheel nieuwe dynamiek voor de informatievraag verwacht. De noodzaak van één omgevingsinformatiesysteem, maar ook eisen aan de kwaliteit van data en de promotie van de beschikbaarheid daarvan. In de parallelsessie met als titel 'Kijkje over de grens, bodembeheer in het buitenland', kwam de noodzaak van internationale afstemming van (onderzoeks-)normen aan de orde. 'Nederland loopt met zijn kwaliteitsborgingssysteem nog altijd behoorlijk voorop', stelde Co Molenaar, senior-adviseur bodem en water Rijkswaterstaat/Bodem+, vast.

Co Molenaar

'Maar waar in het buitenland nog altijd streng wordt toegezien op saneren, wordt daar door ons al wat losser mee omgegaan', aldus Co Molenaar. Hij signaleerde ook deels nieuwe opgaven. Hergebruik bijvoorbeeld, en kennisdeling. 'De Omgevingswet legt veel neer bij lagere overheden, maar gebeurt dat ook met de benodigde kennis?'

Jaap Willem Hutter, technisch directeur Synlab, constateerde dat Nederland veel normen Europa heeft binnengebracht. Maar, moest hij ook vaststellen, terugkijkend op de afgelopen twintig jaar, is er nog steeds geen internationale eenheid in het vaststellen van prestatiekenmerken, geen internationale validatieafspraken en grote verschillen in accreditatie. Dat zijn zaken die hij voor de komende jaren als belangrijke opgaven ziet.

Veel netwerken tijdens de lunch

Aan belangstelling voor de bodembescherming in 2031 geen gebrek

Gehoord: 'In 2031 hebben we het niet meer over de verrassingen van de ondergrond, maar over de ruimtelijke ordening van de ondergrond'

Leren van elkaars fouten: van blunder naar glunder

Glunderbak

Onder de titel 'Complexe vraagstukken los je op met vallen en opstaan', verzorgden Sannah Nagelkerken van het Bodemtraineeship en Daan Henkens (Unie van Waterschappen / JongSTRONG) een sessie waarin werd stilgestaan bij het leren van eigen of andermans fouten. Transparantie en communicatie, daar gaat het dan om. De deelnemers, opgesteld op een denkbeeldige plattegrond van Nederland, wisselden ervaringen en leermomenten uit. Onbeschroomd werden 'blunders' gedeeld, om er op de manier 'glunders' van te maken.

Gehoord: 'Aquathermie kan in Nederland in meer dan 50% van de warmtevraag in 2050 voorzien'

De toekomstige bodemprofessional

Welke eisen aan kennis, competenties en vaardigheden worden in 2031 aan de bodem- en archeologieprofessional gesteld? Dat was de vraag die gespreksleider Jeroen Haan stelde aan John van den Hof (onderzoeker en ondernemer) en Daan Raemaekers (directeur Groningen Institute of Archaeology en hoogleraar Noordwest-Europese archeologie aan Rijksuniversiteit Groningen).

Ook zij zetten sterk in op samenwerking. Met voorbeelden uit de praktijk bevestigden zij de stelling van Marck Haerkens eerder op de dag: teamdynamica is essentieel. 'Steeds meer onderzoeken spelen zich op het snijvlak van diverse disciplines af', stelde John van den Hof vast. 'Disciplinaire kennis is belangrijk', vulde Daan Raemaekers hem aan, 'maar ook interdisciplinaire samenwerking'. Wat John van den Hof herinnerde aan een uitdrukking uit een wat verder weg gelegen periode: 'het punaise profiel'. 'Je moet een professional wel ergens in kunnen prikken, zonder dat dit pijn aan de vinger doet'. Specialistische vakkennis dus, maar die als professional wel kunnen delen met andere specialisten. En zo gaf Daan Raemaekers het voorbeeld van een kruisbestuiving tussen zijn archeologie-studenten en MBO-leerlingen die zich met landbouw bezighielden. 'Hen samenbrengen leidde tot een mooi wederzijds inzicht in de wederzijdse belangen'. Het deed beiden concluderen dat opleidingen meer en meer aandacht moeten besteden aan het leren met andere mensen te werken, en leren om met hen kennis te delen'.

John van den Hof, Daan Raemaekers en Jeroen Haan (v.l.n.r.)

Gehoord: 'Focus in discussions on quality control is in most European countries more or less the same'

Dit is een impressie, die niet van alle zestien parallelsessies verslag kan doen. Wel nog van een van de drukstbezochte, die over PFAS in 2021 en 2031. Onder leiding van David van den Burg gingen Michiel Gadella (Rijkswaterstaat Bodem+) en Patrick Tibboel (Waterschap Brabantse Delta) in op de zeer actuele problematiek van de zeer zorgwekkende stoffen als PFOA en PFOS in ons bodem- en watersysteem. Voor het grondverzet en voor de baggerwerkzaamheden leidt de detectie van deze stoffen tot grote problemen; werken moeten worden stilgelegd. Het afgelopen zomer door het Ministerie van I en W afgekondigde Tijdelijk Handelingskader biedt vooralsnog weinig ruimte, zo kon uit de vele reacties uit de zaal worden afgeleid. Het wachten is op de uitkomsten van verscheidene onderzoeken, onder andere door het RIVM, alvorens een Definitief Handelingskader kan worden vastgesteld.

De afsluitende en als altijd drukbezochte borrel werd dit keer mede door SIKB-bestuursleden en medewerkers verzorgd. Getooid met een schort verzorgden zij de SIKBar en gingen in gesprek met de deelnemers.

Henk Koster en Annelies de Graaf schenken de deelnemers graag een glas

Het SIKB Jaarcongres 2020 wordt gehouden op 24 september in de Reehorst in Ede.